

ключові негативні фактори, що визначають низьку конкурентну позицію української податкової системи, а саме:

- високе податкове навантаження компаній;
- нерозумний розподіл фіскального тиску між чинниками виробництва;
- не ефективна система оподаткування;
- необгрунтоване забезпечення податковими пільгами.

Ключові напрями реформування:

- 1) спростити податкову систему України;
- 2) вивести з тіні капітал;
- 3) побудувати партнерські взаємовідносин між податковими органами і платниками податків [1].

Тому, з точки зору гарантування ефективного використання фінансових ресурсів та зменшення перерозподілу дисбалансу між фінансовими суб'єктами та реальною економікою, необхідно здійснювати нагляд за фінансовою діяльністю компаній. Податкове регулювання корпоративної фінансової діяльності також повинно бути спрямоване на мінімізацію ризику перерозподілу фінансових ресурсів на користь неформальної економіки. Інструкції щодо реформування податкового нагляду за корпоративною фінансовою діяльністю повинні бути спрямовані на посилення фінансової діяльності, яка спрямовує фінансові потоки від фінансового сектора до реального сектору економіки.

Список використаних джерел

1. Дубинецька П.П., Податкове регулювання в системі управління національним господарством // Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, Львів – 2015 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/12/dis_dubynetska.pdf

Парфентій Л.А., к.е.н., доцент

Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ

МІСЦЕ ПОДАТКОВИХ ПІЛЬГ У СИСТЕМІ УНИКНЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ

Протягом останніх місяців Україна, як і весь світ, зіткнулася з великою кількістю викликів і проблем, зокрема зумовлених пандемією коронавірусної хвороби COVID-19. З метою підтримки бізнесу під час кризи Верховною Радою було прийнято низку законодавчих актів, які встановлюють пільги при оподаткуванні на час карантину. Звичайно, що в такий складний для бізнесу період даний крок є обов'язковим і безумовним. Проте не завжди застосування податкових пільг однозначно сприятливо впливає на економіку, особливо коли

має місце зловживання податковими пільгами та преференціями і спеціальними режимами.

Проблеми використання податкових пільг у своїх працях досліджували такі вітчизняні та зарубіжні науковці як Гусейнова Е. Ф., Іванов Ю. Б., Короленко В. В., Костенок Я. О., Пашенюк І. А., Прокопенко І. А., Скиба М. В., Тімарцев О. Ю., Франкудатіс О. С. і ін.

Податкові пільги – це переваги, що надаються окремим платникам податків, включаючи можливість не сплачувати податок або сплачувати його у меншому розмірі. У Податковому кодексі України податкову пільгу визначено як передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, щодо сплати ним податку та збору в меншому розмірі за наявності визначених підстав, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат.

На макрорівні метою надання податкових пільг є активізація пріоритетних напрямів фінансово-господарської діяльності та стимулювання певних видів діяльності, а також надання підтримки певним категоріям платників і досягнення інших соціальних цілей. Також за допомогою пільг здійснюється державне регулювання економічного та соціального розвитку держави. Використовуючи ті чи інші податкові пільги, держава регулює пропорції в економічній структурі виробництва й обміну, а також у розвитку продуктивних сил. На мікрорівні метою надання пільги є зменшення та полегшення податкового тягаря платника податків (3).

Втім, аналізуючи недоліки діючої в Україні системи оподаткування, крім нестабільності податкового законодавства, частих змін об'єктів оподаткування і правил розрахунку податків, експерти зазначають також велику кількість податкових пільг, що в сукупності порушує принципи рівності та справедливості цього процесу (8). Поширеною є думка, що податкова система України надмірно деформована системою пільг, що не сприяє досягненню в державі макроекономічної та фінансової стабілізації, рівномірному розподілу податкового навантаження на платників, призводить до необґрунтованого перерозподілу фінансових ресурсів у суспільстві. Наприклад, обсяг надходжень податку на додану вартість в Україні знижується через численні податкові пільги та низьку податкову дисципліну, які фактично являють собою маніпуляції або відверте шахрайство, що спричиняє низькі доходи та великі обсяги, заявлені до відшкодування.

Так, Міністерство фінансів України оцінює втрати від податкових пільг, наданих місцевою владою різним, переважно великим компаніям приблизно у 5 млрд. грн. (4).

Серед основних причин ухилення підприємців від оподаткування А.В. Ткаченко виділяє такий чинник як необґрунтовані податкові пільги.

Значна кількість податкових пільг зумовлює необґрунтований перерозподіл валового внутрішнього продукту та створює нерівні економічні умови для суб'єктів господарювання, що призводить до формування тіньового сектору економіки та масового ухилення від сплати податків (7). Тому з уникненням сплати податків можна боротись у тому числі шляхом зменшення податкових пільг і лазівок.

Вчені В. Вишневський та А. Веткін як один зі способів уникнення оподаткування зазначають використання податкових пільг (перенесення балансових збитків на наступні податкові періоди, звільнення процентів за вкладами від оподаткування, стягнення податку на додану вартість за нульовою ставкою, застосування ліберальних правил списання безнадійних боргів, вкладання коштів у благодійну діяльність тощо) (2). На їхню думку, найбільш розповсюдженим способом уникнення оподаткування в Україні є саме пільги.

Крім того, експертами виявлено схему зловживання наданими міжнародними договорами та законодавством України пільгами, яка передбачає маскуванню ввезення промислових партій товарів на митну територію України під поштової та кур'єрські відправлення (так звана «поштова контрабанда») або під виглядом особистого імпорту або провозу особистих речей – ввезення фізичними особами товарів у ручній поклажі або у супроводжуваному багажі. У останньому випадку, велика партія товару за допомогою стійких угруповань з декілька десятків або сотень фізичних осіб (частіше мешканців прикордонних районів) дрібниться на дозволені до безкоштовного провозу партії, а після перетинання кордону пішки або на автомобілях чи автобусах, збирається в одному місті та розвозиться всією країною (5).

Таким чином, застосування податкових пільг може мати для економіки держави як позитивні, так і негативні наслідки. Тому запровадження будь-яких пільг в оподаткуванні має бути виваженим і з чітко продуманим механізмом реалізації.

Список використаних джерел

1. Безкрєвна А. В. Податки: причини та наслідки їх несплати. *Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка*. 2010. Вип. 29, Ч. 2 : Удосконалення обліку, аналізу, аудиту і звітності в сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці. С. 286-288.
2. Вишневський В. П., Веткін А. С. Уход от уплаты налогов: теория и практика : монография. Донецк : ИЭП, 2003. 228 с.
3. Гусейнова Е. Ф. Пільги як інструмент податкового регулювання. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 17. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/17_ukr/78.pdf
4. Дубровський В. Рейтинг схем ухилення від податків: на чому український бюджет “втрачає” найбільше. *CASE Україна* : [сайт]. 2018. URL:

<http://case-ukraine.com.ua/publications/rejting-shem-uhilennya-vid-podatktiv-nachomu-ukrayinskij-byudzheth-vtrachaye-najbilshe/>

5. Дубровський В., Черкашин В., Гетман О. Порівняльний аналіз фіскального ефекту від застосування інструментів ухилення/уникнення оподаткування в Україні: нові виклики. *Вісник. Офіційно про податки*. К, 2019. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uploads/assets/files/2019/Pdf/Analiz-shem-2019-FINAL.pdf>

6. Тімарцев О. Ю. Податкові пільги як інструмент регулювання та стимулювання економіки. *Бізнес Інформ*. 2013. № 2. С. 262-267. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_2_57.

7. Ткаченко А. В. Тіньова економіка та її вплив на економічну систему. *Бізнес Інформ* : міжнар. наук. екон. журнал. 2012. № 10. С. 48.

8. Химич О. В., Білик О. І., Карковська В. Я. Боротьба з ухиленням від оподаткування: проблеми та шляхи вирішення. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 25.7. С. 226-233. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnlту_2015_25.

Плоскіна А. А., студентка

Цимбалюк І. О., к.е.н., доцент

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАМІНИ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ ПОДАТКОМ НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ В УКРАЇНІ

В Україні на сьогодні існує сім загальнодержавних податків, одним з яких є податок на прибуток підприємств (ПнП). Він є ключовим для юридичних осіб, так як головна мета їхньої діяльності – це отримання максимального прибутку, а податок на прибуток може як стримувати, так і стимулювати розвиток підприємства. Водночас проходять постійні дискусії, щоб замінити ПнП податком на виведений капітал, адже модель оподаткування прибутку підприємств, яка існує в наш час має низку недоліків.

Сутність податку на прибуток полягає в оподаткуванні чистого надходження ресурсів до підприємства, що спричиняє зростання його капіталу, але він має декілька основних недоліків: складність обслуговування, що призводить до розвитку корупції і є негативним чинником для інвестицій; низька ефективність наявної системи оподаткування прибутку; можливість розробки схем для ухилення від сплати податку великими компаніями, що спричиняє велике податкове навантаження на невелику кількість підприємств; дозволяє виводити капітал з країни в офшорні зони; складність розрахунку об'єкта оподаткування.